

Prilog I.

mons. dr. sc. Alojzije Hoblaj

U spomen na prvu obljetnicu smrti
Josipa Baričevića (11. 6. 1938. – 8. 12. 2023.)
redovnika i svećenika Provincije franjevac
trećoredaca glagoljaša
i hrvatskog postkoncilskog katehetičara

*Skica za ljudsko-vjernički i znanstveno-stručni portret s težištem
na njegovu doprinosu ponovnom uvođenju katoličkog vjeronauka
u hrvatski odgojno-obrazovni sustav*

Uvodna misao

Skica može poslužiti u odgovoru na četiri pitanja koja postavlja organizator ovog okruglog stola, i za poticaj za daljnja istraživanja. U svojem još uvijek svježem sjećanju na Josipa Baričevića zamislio sam njegov lik u portretu s višeslojnim okvirima u kojima su se odvijali krugovi njegova života i djela koje meditativno razmišljam uz pomoć simboličkog poetskog govora Rainera Marie Rilkea u pjesmi koju je s njemačkog na hrvatski preveo Dobriša Cesarić:

Ja živim u kruzima koji se šire,
i njima sve više obuhvatit žudim.
Ja možda i neću polučiti zadnji,
konačni krug, no ja se trudim.

Ja kružim i kružim okolo Boga
tog prastarog tornja, već tisuće ljeta,
i ne znam još, jesam li sokol il vikor,
il' velika pjesma ovoga svijeta.

Tragom poetske simbolike nastojao sam slijediti lik Josipa Baričevića, njegov život i djelo, u tri kruga, koji ostvaruju, odnosno strukturiraju, njegovu osobnost.

Prvi – ishodišni krug

U ovom krugu opisuje se osobna formacija, koja obuhvaća ljudsku, vjerničku, redovničku i svećeničku formaciju, počevši od rodnog Luna na Pagu, u kojem je ugledao svjetlo dana, pa sve do postizanja doktorata znanosti 1986. godine iz »pastoralne teologije i katehetike« i cjeloživotnog obrazovanja. Prvim ishodišnim krugom obuhvaća se sve ono što ga je u tijeku njegova života kao osobu formiralo: Pučka škola u Lunu, gimnazija klasičnog smjera u Zagrebu, Splitu i Zadru, visokoškolska izobrazba: filozofsko-teološki studij na KBF-u Zagrebu, studij romanistike i germanistike na Filozofskom fakultetu u Zadru (1966. – 1970.), s ishodom akademskog naslova profesora francuskog i njemačkog jezika i književnosti, poslijediplomski studiju na Međunarodnom institutu „Lumen vitae“ u Bruxellesu, koji je afliliran Katoličkom sveučilištu u Louvainu s ishodom: magisterij iz katehetike i pastoralne teologije (1970. – 1972.), doktorat znanosti iz pastoralne teologije i katehetike (1986.) na KBF-u u Zagrebu, na temu: »Obnova religioznog odgoja i kateheze u našoj Crkvi«, cjeloživotno obrazovanje koje obuhvaća: postmagistarsko stručno usavršavanje u Međunarodnom centru za medije u Lyonu (1975.), usavršavanje u kršćanskoj pedagogiji i pastoralnoj konzultaciji na Teološkom fakultetu u Grazu i Institutu za integrativnu terapiju u Düsseldorfu (1976. – 1980.) te aktivnosti u članstvu Europske ekipe za katehezu (L'Equipe Européenne de Catéchèse – EEC-1950.) u Bruxellesu.

Drugi krug

Ovaj krug obuhvaća djelovanje u crkvenim ustanovama tijekom dvadeset i devet godina na različitim razinama, počevši od 1970. godine.

1. U KV BKH-HBK u više mandata obnašao je različite službe, posebice u svojstvu tajnika i koordinatora Stalnog odbora za organizaciju Katehetske ljetne škole: u svojstvu koordinatora Katehetske ljetne škole isticao se u stvaranju koncepta, organizacije i izvođenja osamnaest Katehetskih ljetnih škola, od 1972. do 1993. godine. Među ostalim, valja istaknuti da se je upravo na tim Katehetskim ljetnim školama posebice razvijao, provjeravao – u komunikaciji sa sudionicima, pastoralno-katehetskim djelatnicima i vjeroučiteljima – izvorni obrazac (paradigmu) hrvatske postkoncilske kateheze na osnovnim smjernicama općih katehetskih dokumenata (OKD 1972.; EN 1974.; CT 1979) i na hrvatskim „Temeljnim smjernicama o obnovi religioznog odgoja i kateheze“ (RNE 1983.).

2. Kao katehetičar isticao se u koncipiranju i razvijanju tzv. modela ugrađivanja u dvojakom smislu. S jedne strane, u župnu katehezu i vjerski odgoj ugrađuju se sadržaji i pitanja koja po sebi pripadaju školskom odgoju i obrazovanju, ali koreliraju s onim što se obrađuje u katehezi djece i mladih. S druge strane, u školskoj nastavi i odgoju u izvanobiteljskim ustanovama pojavljuju se sadržaji i pitanja koji po sebi ulaze u vjeronauk i vjerski odgoj, ali ih učitelji i odgojitelji ugrađuju u odgojno-obrazovni proces, jer ih se ne može zaobići radi interesa i pitanja učenika kada u školskom sustavu formalno ne postoji vjeronauk kao nastavni predmet. Ta potreba najbolje dolazi do izražaja danas u korelaciji vjeronauka kao nastavnog predmeta s drugim nastavnim predmetima.

3. Doprinosi ponovnom uvođenju konfesionalnog katoličkog vjeronauka u hrvatski odgojno-obrazovni sustav. Baričević se prije formalnog uvođenja pojavljuje kao istaknut promicatelj javne rasprave. Najavom parlamentarnih izbora 1990. godine posljedično su se očekivale i demokratske promjene, a s njima i ponovno uvođenje vjeronauka u škole. Nastavnici na Katehetskom institutu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta procijenili su da se odmah mora djelovati, jer vrijeme nikoga ne čeka, kako bi se istinitim informacijama zatvarao prostor za informacije s ideološki suprotnim spekulacijama. Tako je pokrenuta javna rasprava u društvenim i crkvenim medijima, odnosno prostorima. Njima su se aktivno priključili i drugi hrvatski katehetičari i javni djelatnici. Uslijedile su brojne inicijative: rasprava unutar Katehetskog instituta, koja se proširila i na KBF u cjelini, objavljivani su intervjui s poznatim osobama u društvu, vodile su se prigodne rasprave, u pisanim medijima objavljivale su se tematske kolumne koje su poticale na razmišljanje. Vrhunac javne rasprave postignut je na znanstvenoj interdisciplinarnoj, ekumenskoj i dijaloškoj javnoj raspravi održanoj u Školskoj knjizi (Masaryikova 28, Zagreb), koju je pokrenuo i organizirao Katehetski institut KBF-a u Zagrebu pod pokroviteljstvom KV Hrvatske biskupske konferencije. Onodobni društveni mediji taj su događaj prozvali temom tjedna na HRT-u u poznatoj emisiji „Slikom na sliku“ pod vodstvom novinara Damira Matkovića. Najznačajniji ishod javne rasprave, koji je došao do izražaja u trodnevnoj raspravi, je položaj i naziv nastavnog predmeta koji se treba ponovno uvesti, protiv kojeg ideologija i dnevno politikanstvo nisu imali argumenata: njegov položaj je izbornost; to je izborni predmet, ali se mora uvrstiti u redovitu satnicu; u osnovnoj školi izabiru ga roditelji, a u srednjoj školi i roditelji i učenici zajedno; naziv predmeta je Katolički vjeronauk, s obilježjem konfesionalnosti. U dinamičnoj javnoj raspravi o nazivu pojavili su se različiti

prijedlozi: uz naziv Vjeronauk predlagao se i naziv Religijska kultura, odnosno Religijsko obrazovanje.

Uz posredovanje dužnosnika KV HBK J. Baričevića u raspravu se uključio i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, Franjo kardinal Kuharić koji je, u suglasnosti članova Hrvatske biskupske konferencije, sudionike rasprave obavijestio o odluci koja je glasila: ponovno uvedeni predmet zvat će se *Katolički vjeronauk*; u nazivu je implicite sadržano i obilježje konfesionalnosti predmeta. Kako u javnosti ne bi prevladale neistinite informacije nesklonih medija, vodstvo Katehetskog instituta je na početku i tijekom javne rasprave dostavilo tekst u formi pisanih prijedloga svim biskupima, članovima HBK-a kao i dužnosnicima državnih institucija: predsjedniku RH, predsjedniku Hrvatskog državnog sabora, predsjedniku Vlade RH, ministru prosvjete, znanosti i športa, rektoru Sveučilišta te predsjedniku Ustavnoga suda RH.

Josip Baričević je sudjelovao u kreiranju cjelokupne koncepcije katoličkog vjeronauka kao nastavnoga predmeta i u stvaranju pojedinih elemenata za njegovo strukturiranje – posebice u osnovnoj školi. Pod vodstvom Josipa Baričevića radna ekipa izradila je dva sukcesivna prijedloga *Plana i programa katoličkoga vjeronauka u osnovnoj školi*, koje je odobrila HBK-a, prvi (1991.) i drugi (1997.); i jedan i drugi potvrdilo je Ministarstvo prosvjete i športa RH. Sa svojom radnom ekipom pisao je, prevodio, priređivao vjeronaučne udžbenike, priručnike i stručnu literaturu, i na brojnim stručnim skupovima, seminarima i radionicama osposobljavao vjeroučitelje za njihov kreativni nastavni rad. Riječ je o dugogodišnjem radu koji se ostvarivao počevši od imenovanja urednikom i voditeljem (1974.) novoosnovane Pastoralno-katehetske službe u Kršćanskoj sadašnjosti (PAKS) i utemeljenjem Katehetske radne ekipe SYMBOLON. Josip Baričević bio je prvi u predlaganju kriterija za vrednovanje/ocjenjivanje vjeroučenika: motivacija, svladavanje programskih sadržaja/znanja, stvaralačko izražavanje i kultura međusobnih odnosa, što je bila neizostavna pomoć vjeroučiteljima u školi.

4. Sudjelovao je u ustrojavanju Nacionalnoga katehetskog ureda Hrvatske biskupske konferencije, a prije toga – odmah na početku – biskupijskih katehetskih ureda s odjelom za školski vjeronauk, koji je »desna ruka« Ordinarija za provedbu Kan. 805 kod dodijele mandata vjeroučiteljima.

5. Josip Baričević sudjelovao je u pravno-stručnom oblikovanju obrasca za Potvrđnicu o završenom teološko-katehetskom doškolovanju odgovornika za vjerski odgoj u predškolskim ustanovama.

6. Doprinos Josipa Baričevića značajno je prepoznatljiv u formulaciji prijedloga za *Ugovor o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* (29. 1. 1999.) kao provedbe *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (1996.).

7. Sudjelovao je u formulaciji prijedloga (*Vjerski odgoj i nastava vjeronauka u odgojnim i obrazovnim ustanovama*) Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (čl. 13.).

8. Na zahtjev KV HBK pod vodstvom Josipa Baričevića kreiran je zahtjevni model kojim je proveden postupak ekvivalencije kvalifikacijske isprave za 600 vjeroučitelja koji u formalnom smislu nisu imali odgovarajuće diplome za vjeroučiteljski rad u školi, ali su se prethodno dugogodišnjim kvalitetnim radom potvrdili kako u župnoj katehezi tako i kanonskim mandatom na određen rok u školskom vjeronauku. Model je bio zahtjevan jer se za svakoga kandidata provodila dokumentirana provjera o ispunjavanju uvjeta za dobivanje ekvivalentnog certifikata, i zato je provedba trajala nekoliko godina. To je od posebnog značenja za svakog pojedinca kod obračuna mirovine jer se temeljem toga dokumenta povećavao mirovinski staž.

9. Poslije osnutka NKU-a HBK, kao član toga ureda, imenovan je višim savjetnikom za vjeronauk u osnovnoj školi (1995. – 2001.) te je od 2001. godine postao njegov stručni savjetnik.

10. Od 1984. do 1995. godine bio je član Vijeća BK za mlade.

Treći krug

Ovaj krug obuhvaća nastavno i izvannastavno djelovanje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu (KBF) Sveučilišta u Zagrebu. Na KBF-u Josip Baričević, u znanstveno-nastavnom radu, djeluje trideset i dvije akademske godine (1973. – 2005.), i to u tri njegova razdoblja (treće, četvrto i peto razdoblje). Godine 1973. pozvan je na Institut za teološku kulturu laika, na kojem uz nastavu sudjeluje u postupku obnove ustrojavanja i programiranju nastavnih planova. U nastavu Katehetskog instituta (KI) s punim radnim vremenom uključuje se kao kateheta 1978. godine, na kojem je u više mandata obnašao dužnost zamjenika predstojnika i predstojnika. Sudjeluje i u radu komisije na izradu novoga statuta KI-a, a kao njezin koordinator intenzivno sudjeluje u njegovoj višekratnoj ustrojstvenoj i programerskoj obnovi.

Josip Baričević sudjeluje u trećem i četvrtom razdoblju KI-a, koji po Statutu KBF-a (1973./1974.) postaje njegova ustrojbeni jedinica preko kojeg KBF

ostvaruje jedan od ciljeva: formaciju kateheta/vjeroučitelja. Treće razdoblje KI-a (1978. – 1994.) u koje se Josip Baričević uključuje je početak stvaranja hrvatskog studijskog modela formacije vjeroučitelja u kojoj se KI podiže od stručnog studija na četverogodišnji sveučilišni studij. Četvrto razdoblje (1984. – 1990.) u znaku je neposrednog vremena, odnosno neposredne pripreme za ponovno uvođenje vjeronauka u škole.

U petom razdoblju KI-a (1990. – 2001.) uvodi se konfesionalni vjeronauk, i u njemu Josip Baričević također vrlo intenzivno sudjeluje na dvjema razinama u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima. Zahvaljujući prethodnom trećem i četvrtom razdoblju, KI je u zadatke koji su ga dočekali ušao u velikoj mjeri pripremljen. Gotovo je providonosno da je KI već u početku svog petog razdoblja (1990. – 2001.) bio spreman za taj zahtjevniji zadatak koji se može rekapitulirati u sedam naznaka:

1) pokreće javnu raspravu o ponovnom uvođenju vjeronauka u javne škole i vjerskog odgoja u javne izvanobiteljske uvjete, počevši od malih radnih skupina na KI-u pa do nacionalne javnosti (1990. – 1991.);

2) svojim stručnim prijedlozima na znanstvenim osnovama pomogao je u formi pisanih

prijedloga kako prosvjetnim tako i crkvenim vlastima u donošenju važnih odluka;

3) u veoma kratkom vremenskom roku izradio je prijedlog konfesionalnog modela nastavnoga predmeta sa specifičnim statusom koji je evaluirala europska stručna javnost (EEC) na kongresu u Lisabonu i koju je verificirala praksa tijekom trideset godina, i s tim u svezi pridonio stvaranju nove koncepcije župne kateheze s razlikovnim i dodirnim točkama sa školskim vjeronaukom;

4) trajno je organizirao brojne domaće i međunarodne znanstveno-stručne skupove u promicanju religiozne pedagogije i katehetike kao struke i cjeloživotnog obrazovanja,

5) svojom stručnom suradnjom pridonio je koncipiranju i formulaciji Provedbenog ugovora potpisanog 29. siječnja 1999. godine;

6) KI se obvezao pred HBK-om da svojim redovitim i izvanrednim studijem najvećim dijelom ostvaruje formaciju zadovoljavajući broj kvalitetnih vjeroučitelja. Na tragu preuzete obveze izradio je i organizirao dopunsko-dodiplomski studij za studente koji su završili studij na Institutu za teološku kulturu laika. Taj studij završilo je nekoliko generacija. Među njima bilo je i onih koji su prethodno završili neki od društvenih ili humanističkih studija. Takvi su postigli kvalifikaciju za dvopredmetno izvođenje nastave;

7) sudjelovao je u izradi Prijedloga programa za doškoloвање odgoјitelja u vјeri i obvezao se provoditi ga poslije njegova prihvaćanja od nadležnih prosvјetnih i crkvenih instancija, počevši od 2000. godine.

Zaključno promišljanje

U zaključnom promišljanju stabiliziraju se postavljena okvirna pitanja organizatora Okruglog stola. Organizator Okruglog stola mi je u njegovoj pripremi postavio tri pitanja:

- da sa sudionicima Okruglog stola – kao dugogodišnji kolega – podijelim neka svoja sjećanja na Josipa Baričevića kao stručnjaka u području religiozne pedagogije i katehetike,
- da naznačim njegov doprinos tijekom ponovnog uvođenja vjeronauka u školski sustav u pogledu donošenja nastavnog plana i programa za taj nastavni predmet u osnovnoj školi,
- da ocijenim važnost temeljnog dokumenta RNE u katehetskoј obnovi u našoj Crkvi, budući da je Josip Baričević po mišljenju organizatora bio jedan od glavnih njegovih autora.

Umjesto da izravno odgovaram na postavljena pitanja radije sam slijedio oblik skice za portret Josipa Baričevića, jer sam procijenio da mogu sveobuhvatnije odgovoriti u okviru njegova portreta prikazanog u tri životna kruga.

Valja napomenuti da životne krugove treba promatrati ne samo sukcesivno nego i simultano. To znači da npr. prvi životni krug ne završava u vremenu kako je gore u skici naznačeno jer se njegovi ishodi simultano ugrađuju i u drugi i u treći životni krug. Sadržajno obuhvatni i kvalitetni ishodi, odnosno rezultati, njegove formacije u prvom životnom krugu trajno se ugrađuju u drugi i treći životni krug.

Portret Josipa Baričevića može biti poticaj za suvremena istraživanja pod različitim pitanjima i vidicima kako na Institutu na kojem je proveo svoj znanstveno-nastavni vijek tako i na katedri KBF-a kojoj Institut pripada. Istraživanja bi mogli provoditi studenti u temeljnoj formaciji (seminari i diplomski radovi) kao i studenti u postdiplomskom studiju licencijata i doktorata. Cjelokupan znanstvenoistraživački rad mogao bi se strukturirati u znanstveno-istraživački projekt.

Rezultati istraživanja lika i djela Josipa Baričevića mogu uvelike poslužiti u pisanju prijeko potrebne hrvatske povijesti postkonzilske kateheze i katehetike, u koju se ugradio lik i djelo J. Baričevića.

Jedna od projektnih i nezaobilaznih istraživačkih tema trebala bi razriješiti problemsko pitanje terminološkog anakronizma, koji je prouzročilo vodstvo KBF-a akademske godine 2016./2017. Riječ je o kronološkoj nedosljednosti atributa *religiozni* i *religijski*, koji pobliže određuju svojstvo imenice *katedra* i *instituit*. Prije akademske godine 2016./2017. jedna od 14. katedri KBF-a nazivala se *Katedra religiozne pedagogije i katehetike*, kada joj je naziv promijenjen u *Katedra religijske pedagogije i katehetike*, s obrazloženjem da se izmijenjeni naziv usklađuje s »aktualnim nazivom znanstvene discipline« (mrežne stranica KBF-a). I naziv *Instituit religiozne pedagogije i katehetike* promijenjen je u iznenađujuće radikalniji naziv *Instituit religijskih znanosti*. Iznenađenje je to veće, što je imenica *katehetika*, koja proizlazi iz korijena novozavjetnog glagola, uklonjena sintagmom – *religijske znanosti*, s obrazloženjem da se tom izmjenom želi odgovoriti »novim potrebama Crkve i društva« (mrežne stranica KBF-a). Iznenađenje je tim veće što u sveučilišnoj praksi nije običaj da se nazivi pojedinih fakultetskih ustrojbenih jedinica mijenjaju. Eventualnoj promjeni naziva trebala bi prethoditi ozbiljna epistemološka rasprava: što su to *religijske znanosti*, čija sintagma se pojavljuje tek u drugoj polovici 19. stoljeća u nekatoličkom okruženju, i kojim kvalifikacijama one nadvisuju postojeće nazivlje s novozavjetnim podrijetlom? Valjalo bi poslušati o tome glasove starokršćanske starine. Tako npr. teolog, književnik i crkveni naučitelj (4. st.) nazvan „harfom Duha Svetoga“ sveti Efreim Sirojski napisao je da „nitko ne može samo jednu Božju riječ – dakle biblijsku riječ – potpuno shvatiti, zato je više onoga što ostavljamo nego što usvajamo“. Osim toga počevši od prvih stoljeća kršćanstva, među dvadesetak biblijskih sinonima obrazovnog značenja, leksem *katehizirati* (od *κατηξέω*) ima položaj primata sa svim svojim izvedenicama. Taj primat postoji vjekovima u svim jezičnim terminološkim sustavima, pa tako i u hrvatskom, da bi se time i simbolički naznačio nauk evanđelja o objavljenoj istini (vjere) u svojem jedinstvenom *noetičkom* i *etičkom* redu. U svjetlu te povijesne biblijsko-crkvene činjenice valja kritički pristupiti spomenutim navodima kojima se opravdava promjena nazivlja katedre i instituta. Zaključak je razvidan: prema potrebama mogu se i moraju mijenjati studijski programi u interdisciplinarnom suodnosu s humanističkim i društvenim znanostima, posebice odgojnim znanostima. Takvim se pristupom usklađuje i odgovara novim potrebama Crkve i društva, ali nipošto i izmjenom nazivlja ustrojbenih jedinica fakulteta, jer se oni ne mogu i ne smiju mijenjati, tim više što oni ostaju u ulozi simboličkog jamstva kršćanskog vjerskog

odgoja i obrazovanja, koji bi se bez toga jamstva preoblikovao u neko religijsko obrazovanje, odnosno kulturu, kao što se to pokušalo u fazi javne rasprave o nazivu nastavnog predmeta (vidi 3.3.1./4).

S razlogom se može pretpostaviti da bi jedan od rezultata istraživanja mogao biti i kritičko terminološko promišljanje na području kateheze i katehetike koje je jedno od četrnaest grana u sveučilišnom studiju na KBF-u, strukturirana u katedru s kojom se ustrojbeno povezuje Institut religiozne pedagogije i katehetike, na kojem je J. Baričević znanstveno-nastavno djelovao trideset i dvije akademske godine. Sukladno njegovoj formaciji (vidi: prvi – ishodišni krug), Josip Baričević bio je istančani poznavatelj i dosljedni provoditelj ispravne terminologije. Koliko je poznato, nikad nije u usmenoj i pisanoj komunikaciji zamjenjivao postojeće nazivlje Katedre i Instituta. Zato zvuči terminološki anakrono kada se u njegovu znanstveno-nastavnom opisu izražava da je J. Baričević djelovao na Institutu religijskih znanosti. Da se ta kronološka nedosljednost nametnula, može posvjedočiti autor ove skice kao njegov dugogodišnji kolega u struci i u zajedničkoj suradnji dugi niz godina. Naime, na mrežnim stranici KBF-a navodi se da je Alojzije Hoblaj umirovljeni profesor Katedre religijske pedagogije i katehetike. Navod *religijske* je netočan i kao takav iskrivljuje znanstveno-nastavni identitet Alojzija Hoblaja jer ni jedan njegov akademski gradus nije obilježen tom kvalifikacijom niti je on za vrijeme svoga radnoga vijeka djelovao na katedri i institutu s takvom odrednicom.

Nije lako nadvladati osjećaje iznenađenja koje izaziva problem zaokreta u terminološkom nazivlju jedne od katedri i instituta na KBF-u. Riječ je o ustrojbenim jedinicama za koje se s pravom može reći da su izvele povijesno značajno djelo u Crkvi postkoncilskog vremena i hrvatskom društvu u počecima demokratskih promjena pod izvornim nazivom. Slijedom gornjih zaključnih promišljanja, rekapitulirajmo zaključak ove skice za portret Josipa Baričevića: nedvojbeno je potrebno vratiti izvorno nazivlje Katedri i Institutu, koje ne zastarijeva kao što ne zastarijeva Božja riječ. Jer ima (i) simboličku ulogu (izvorno značenje nazivlja se ne smije instrumentalizirati za usklađivanje s nekim aktualnim dvojbenim nazivom znanstvene discipline niti ga se smije mijenjati radi aktualnih potreba Crkve i društva, jer ono ima primat u svim situacijama i vremenima), a za sve spomenuto služi trajna inovacija studijskih programa. U suprotnome, značilo bi razoriti identitet Katedre i Instituta. S pravom se treba nadati da će se vratiti izvorni naziv, ako ne po sadašnjoj, onda po

nekoj budućoj generaciji. U postupku povratka izvornog naziva dodatni trajni poticaj može biti veći broj istovjetnih katedri, odnosno instituta s izvornim katehetskim nazivom na europskim crkvenim učilištima, posebice Katehetski institut kao ustrojbeni jedinica Fakulteta odgojnih znanosti na Papinskom sveučilištu Salezijana u Rimu.

Budući da je Josip Baričević uglavnom cijeli svoj radni vijek proživio u samostanu sv. Franje Asiškoga franjevac trećoredaca glagoljaša u Odri-Novu Zagreb, ostavio je bogatu specijaliziranu biblioteku i arhivsku građu koja se odnosi na njegovo djelovanje obuhvaćeno drugim i trećim životnim krugom. Biblioteka s arhivskom građom s vremenom postaje jedno od sve dragocjenijih vrela u znanstvenom istraživanju, posebice za proučavanje i pisanje hrvatske postkoncilske kateheze i katehetike. Ona je sada u vlasništvu Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša. Predlaže se da vodstvo KBF-a postigne primjereni sporazum s Provincijom koji će regulirati legitiman pristup studentima istraživačima KBF-a. Riječ je o uobičajenom sporazumu između dviju biblioteka, biblioteke KBF-a i Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša.

U znaku meditativnog završetka

Curriculum – tijekom života Josipa Baričevića, koji obuhvaća mnoštvo činjenica, zbivanja, datuma i tumačenja, završio je prije godinu dana. Umjesto pogovora ove skice, autor se vraća na meditativni početak s Rilkeovim simboličkim govorom o tijeku života u krugovima. Svaki tijek ima izvor i uvir; svoj početak i svršetak. Tijek poprima obilježje simboličkoga govora koji mi otkriva dublji domet cjelokupnog tijeka svakog pa i Josipova života. Naime, simbolička slika podsjeća me na tijek žive vode koja se kreće u prirodnom prostoru, sa svojim smjerom i oblikom puta kojim protječe, a to može biti ili potok ili pak rijeka. Ta iskustvena slika tijeka kretanja u prostoru podsjeća me i na vrijeme koje ima svoje mjerne jedinice.

Dvije slike, dakle, slika kretanja u prostoru i slika vremena toga kretanja, određuju tijek na način da se one objedinjuju u jednoj trećoj iskustvenoj simboličkoj slici, a to je god, koji se nalazi u deblu svakog stabla. Riječ je o slici iz prirode u kojoj se objedinjuju i prostor i vrijeme tijeka, koji znakovito izražava rast, razvoj i sazrijevanje, odnosno širenje debla na nekom stablu u mjernoj vremenskoj jedinici koja se zove godina. Valja nam uočiti da god u deblu nekog stabla ima oblik koncentričnog kruga i da *godina* kao mjerna jedinica rasta, razvoja i sazrijevanja po kojoj se određuje čovjekova životna dob vuče svoj korijen upravo iz goda (*god-*

godina). Ta zbilja života pronalazi svoj poetski izraz kod Rilkea (1875. – 1926.) – „živim u kruzima“. To iskustvo, na svoj način, zabilježeno je i u i Svetom pismu, u mudroj izreci Jer 17,8 i u molitvi Ps 1,3:

On (čovjek) je k'o stablo zasaden
Pokraj voda tekućica
Što u svoje vrijeme plod donosi:
Lišće mu nikad ne vene,
sve što radi dobrim urodi.

U slici stabla, u kojoj se nalazi sva simbolika tijeka života u vremenu i prostoru, odnosno u deblu stabla u kojem se nalaze koncentrični krugovi, godovi, uvijek se iznova može snažno doživjeti nedorečena tajna čovjekova tijeka života. U njemu valja (pro)čitati i ono što u skici za portret Josipa Baričevića ne piše; to je ono na što nas upućuje slika: stablo raste u dubinu, stablo raste u širinu, i stablo raste u visinu. Dubina ukazuje na korijene tijeka života (obitelj, zavičaj, župnu zajednicu, domovinu, jezik, obrazovanje, kulturu itd.), širina ukazuje na njegov rast, razvoj i sazrijevanje po godovima (kroz različite životne dobi; cijeli dinamični proces u kojem čovjek živi i djeluje u svijetu), a visina ukazuje na njegovu transcendentnu zbilju, a to su prostranstva svjetlosti neba, Božje prisutnosti bez koje su nezamislivi i dubina i širina, jer se iz rasta u visinu otkriva izvor i uvir tijeka života, a to je zapravo njegov smisao. Početak i završetak Josipova tijeka života valja povrh svega promatrati u znaku Svetoga pisma – Božje mudrosti koja je pametnija od svake ljudske mudrosti, pa i ove skice za njegov portret.